

IN MEMORY OF PROFESSOR VITALIY GRHYROVYCH TSENTYL

Donetsk National Medical University (Kramatorsk, Ukraine)

stomatdecan@dsmu.edu.ua

On April 1, 2023, as a result of tragic circumstances, at the age of 85, an honoured figure of science and technology of Ukraine, professor of the Department of Dentistry № 1 of the Donetsk National Medical University, Doctor of Medical Sciences, professor Vitaly Gryhorovych Tsentilo passed away.

Vitaly Gryhorovych was born on March 27, 1939, in the city of Kyiv; in 1961, he graduated from the stomatological faculty of the Kyiv State Medical Institute named after O. O. Bogomolets, worked for three years as a district dentist at the Central Hospital of Tselinograd in Kazakhstan, then returned to his native institute, where he studied at the postgraduate course at the Department of Surgical Dentistry. From 1966 and forever, fate connected Vitaly Gryhorovych with the Donetsk State Medical Institute, named after M. Gorky, in which he began working as an assistant at the Department of Surgical Stomatology, becoming one of the first teachers of the Department with a scientific degree after successfully defending his candidate's thesis "Treatment of fractures of the lower jaw" in 1969. In 1979-1982, Vitaly Gryhorovych worked in the People's Democratic Republic of Algeria as a maxillofacial surgeon in a hospital, where he performed about 600 surgical interventions, for which he was awarded an honorary diploma from the embassy in that country. After his return, he continued his work at the Department of surgical stomatology and, in 1985, received the academic title of associate professor. In 2003, Vitaliy Gryhorovych transferred to the Department of Dentistry of the Faculty of Internship and Postgraduate Education, 2006 he brilliantly defended his doctoral dissertation, "Surgical rehabilitation of patients with malignant tumours of the maxillofacial area (clinical and anatomical studies)", and worked as a professor at the Department, having received in 2011 it is an academic title. In 2014, Vitaly Gryhorovych and his family were forced to leave the city of Donetsk. Later, at the invitation of the rectorate, he headed the Department of Dentistry № 1 of the Donetsk National Medical University at a new legal address with the actual location in the city of Kramatorsk, Donetsk region, and was engaged in the restoration and further development of the educational process, scientific and medical work at the university.

The extensive range of his scientific interests is impressive. Topographical anatomy of the head and neck, development of innovative, effective methods of treatment of traumatic injuries, inflammatory processes and oncological diseases of the maxillofacial area are among the areas of his numerous scientific research. Among the scientific achievements of Professor V. G. Centil, the following are the most significant: the third in the history

of medicine (after Andreas Vesalius and M. I. Pirogov) a method of researching the lines of connection of fascial plates, the results of which made it possible to substantiate the improved techniques of cervical dissection in the treatment of patients for malignant tumors of the maxillofacial region (first suggested by a dental surgeon); the second in the history of surgery (after Farabef-Guillon-Dietrich) access and method of ligation of the external carotid artery (the first among domestic authors); third in the history of surgery (second in domestic surgery after M. I. Pirogov) access to the lingual artery; for the first time, a new way of spreading phleg-

mon of diaphragma oris to the mediastinum, a diagnostic method and methods of transcervical mediastinotomy in the treatment of complications of inflammatory processes of the maxillofacial area, an esophagotomy method for removing foreign bodies of the esophagus (developed by a dental surgeon for the first time) were described for the first time; the syndrome of increased blood pressure in the facial vein system with the development of reverse blood flow was described for the first time; methods of definitive tracheotomy depending on the position of the trachea (proposed for the first time by a dental surgeon); formation of an anatomical preparation for studying the topographical anatomy of the maxillofacial region and neck (first offered by a dental surgeon); improved methods of surgical treatment of cancer of the tongue and tissues of the sublingual area, lower and upper jaws with the spread of the tumor to the base of the skull (proposed for the first time by a dental surgeon), etc. All creative developments have an applied orientation and are protected by copyright certificates and patents.

Professor V. G. Centilo was the author of over 325 scientific works, including 87 articles in domestic and foreign journals, 79 inventions and patents. In 2013 and 2017, two monographs were published under his authorship: "Operative treatment of regional metastases of cancer of the maxillofacial region and operations for complicated inoperable tumours of this localization" and "Supraomohyoid cervical dissection and its variants as an integral operation in the treatment of regional metastases of maxillofacial cancer". He founded the Ukrainian Association of Cranio-Maxillofacial Surgeons and was a member of the International Association of Dental Surgeons and Maxillofacial Surgeons (IAOMFS).

Vitaly Gryhorovych was an outstanding maxillofacial surgeon and a dentist-surgeon of the highest qualification category. During 58 years of active operational activity, his work schedule was unchanged: three operating days a week in a hospital, on other days - outpatient operations. He has performed thousands of traditional and unique

surgical interventions, including procedures on craniofacial separation due to traumatic injuries of the maxillofacial region, reconstruction of the orbit, lower jaw, etc., performed in the clinic and on outpatient visits; large-scale dissection of phlegmon localized in the maxillofacial area and neck, including those extending to the base of the skull and in the mediastinum; oncological operations with resections of the jaws, removal of soft tissues of the face and neck, several structural formations of the maxillofacial region at the same time; cervical dissections with the inclusion of lymph nodes of the upper mediastinum; restorative operations for the elimination of defects of soft tissues of the face and neck, lower jaw, nose, ears after oncological operations using a phylate stem, autorib, iliac crest, auto- and preserved cartilage and bone, etc.

From 1966 to 2014, Professor V. G. Centylo performed medical work in the maxillofacial and surgical departments of the Donetsk Research Institute of Traumatology and Orthopedics, the Central City Clinical Hospital № 1 of Donetsk and the Mining Hospital of Makiivka while performing at least 220-230 operations per year. Since February 2015, he operated in the ENT department of the city clinical hospital № 3 and the oncology clinic of Kramatorsk. In the institutions where Vitaliy Gryhorovych worked, he taught doctors the developed methods of operations.

Vitaly Gryhorovych Centylo actively introduced modern scientific and pedagogical technologies into the educational process and taught surgical stomatology at the highest methodological level with vivid examples from his own clinical experience. His teaching experience was 57 years. For many years, Vitaliy Gryhorovych worked as an expert at the Testing Center of the Ministry of Health of Ukraine, repeatedly headed the examination commissions at the final exams of students of the Faculty of Dentistry, was the guarantor of the educational program of the second (master's) level of higher education in the speciality 221 Dentistry at the Donetsk National Medical University.

In 2008, Professor V. G. Centylo was awarded a diploma by the Ministry of Education and Science of Ukraine. In 2016, he was awarded the honorary title "Honored Worker of Science and Technology of Ukraine" by the Decree of the President of Ukraine. In recognition of Vitaliy Gryhorovych's merits as an outstanding figure in the domestic field of health care, he was awarded a lifetime state scholarship by the Decree of the President of Ukraine in 2022.

Dozens of doctors-dentists-surgeons at the post-graduate level of education attended the surgical school of Professor Vitaly Gryhorovych Tsentyl. He was the personification of high professionalism and erudition. His authority was undeniable. Vitaly Gryhorovych was treated with deep respect by thousands of graduates of the Faculty of Dentistry of the Donetsk National Medical University and doctors of health care institutions in the Donetsk region. For his brilliant surgical talent, encyclopedic knowledge, colossal experience, extraordinary humanity and kindness, he was respected by tens of thousands of patients whose lives he saved. Patients from different regions of our country and other countries turned to him for consultation and treatment, sometimes with the last hope.

The teaching staff of the Donetsk National Medical University, the Faculty of Dentistry, Department of Dentistry № 1 and the entire student community are deeply saddened by the irreversible loss and express their sincere condolences to the relatives and friends of the deceased. We are proud that we had the honour of working with an outstanding surgeon, a talented teacher, a deep and thoughtful scientist, a kind and wise mentor, an extremely sensitive and benevolent person with a generous and broad soul, a model of spirituality, nobility and intelligence in their truest sense. Vitaliy Gryhorovych will always remain a unique life example, a real Coryphaeus of medicine. His bright memory will live forever in our hearts.

DOI 10.29254/2077-4214-2023-2-169-14-17

УДК 616.31(081/.82)

Удод О. А.

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА ВІТАЛІЯ ГРИГОРОВИЧА ЦЕНТІЛА

Донецький національний медичний університет (м. Краматорськ, Україна)

stomatdecan@dsmu.edu.ua

1 квітня 2023 року внаслідок трагічних обставин на 85-му році пішов з життя заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри стоматології №1 Донецького національного медичного університету, доктор медичних наук, професор Віталій Григорович Центіло.

Віталій Григорович народився 27 березня 1939 року у місті Києві, у 1961 році закінчив стоматологічний факультет Київського державного медичного інституту ім. О. О. Богомольця, три роки працював районним лікарем-стоматологом у ЦРЛ м. Целінограда у Казахстані, потім

повернувся до рідного інституту, де навчався в аспірантурі на кафедрі хірургічної стоматології. З 1966 року і назавжди доля пов'язала Віталія Григоровича з Донецьким державним медичним інститутом ім. М. Горького, в якому він почав працювати асистентом кафедри хірургічної стоматології, ставши після успішного захисту у 1969 році кандидатської дисертації "Лікування переломів нижньої щелепи" одним з перших викладачів кафедри з науковим ступенем. У 1979-1982 роках Віталій Григорович працював в Алжирській Народно-Демократичній

Республіці щелепно-лицевим хірургом у госпіталі, де виконав близько 600 оперативних втручань, за що був нагороджений почесною грамотою амбасад у цій країні. Після повернення він продовжив роботу на кафедрі хірургічної стоматології і у 1985 році отримав вчене звання доцента. У 2003 році Віталій Григорович перейшов на кафедру стоматології факультету інтернатури та післядипломної освіти, у 2006 році блискуче захистив докторську дисертацію “Хірургічна реабілітація хворих на злоякісні пухлини щелепно-лицевої ділянки (клініко-анатомічні дослідження)” та далі працював вже на посаді професора кафедри, отримавши у 2011 році це вчене звання. У 2014 році Віталій Григорович з родиною був вимушений покинути місто Донецьк, а згодом за запрошенням ректорату він очолив кафедру стоматології №1 Донецького національного медичного університету за новою юридичною адресою з фактичним розташуванням у місті Краматорськ Донецької області та займався відновленням і подальшим розвитком освітнього процесу, наукової та лікувальної роботи в університеті.

Надзвичайно широке коло його наукових інтересів вражає. До напрямків його численних наукових досліджень відносяться топографічна анатомія голови та шиї, розробка інноваційних ефективних методів лікування травматичних ушкоджень, запальних процесів та онкологічних захворювань щелепно-лицевої області. Серед наукових досягнень професора В. Г. Центіла найбільш значущими є такі: третій в історії медицини (після Андреаса Везалія та М. І. Пирогова) спосіб дослідження ліній з'єднання фасціальних платівок, результати проведення якого дозволили обґрунтувати удосконалені методи шийної дисекції при лікуванні хворих на злоякісні пухлини щелепно-лицевої ділянки (вперше запропоновані хірургом-стоматологом); другий в історії хірургії (після Фарабефа-Гійона-Дитриха) доступ і метод лігування зовнішньої сонної артерії (перший серед вітчизняних авторів); третій в історії хірургії (другий у вітчизняній хірургії після М. І. Пирогова) доступ до язикової артерії; вперше описано новий шлях розповсюдження флегмони дна порожнини рота до середостіння, метод діагностики та методи черезшийної медиастинотомії при лікуванні ускладнень запальних процесів щелепно-лицевої ділянки, метод езофаготомії для видалення сторонніх тіл стравоходу (вперше розроблені хірургом-стоматологом); вперше описано синдром підвищення кров'яного тиску в системі лицевої вени з розвитком в ній зворотного кровотоку; методи дефінітивної трахеотомії в залежності від положення трахеї (вперше запропоновані хірургом-стоматологом); формування анатомічного препарата для вивчення топографічної анатомії щелепно-лицевої області та шиї (вперше запропонований хірургом-стоматологом); удосконалені методики оперативного лікування раку язика та тканин під'язикової ділянки, нижньої та верхньої щелеп з розповсюдженням пухлини до основи черепа (вперше запропоновані хірургом-стоматологом) тощо. Усі творчі розробки мали прикладну спрямованість і захищені авторськими свідоцтвами та патентами.

Професор В. Г. Центіло був автором понад 325 наукових праць, серед яких 87 статей у вітчизняних й закордонних журналах, 79 винаходів та патентів. У 2013 та 2017 роках за його авторства було видано дві монографії «Оперативное лечение регионарных метастазов рака челюстно-лицевой области и операции по поводу осложненной неоперабельных опухолей этой локализации» та «Супраомогиодная шейная диссекция и ее варианты как интегральная операция при лечении регионарных метастазов рака челюстно-лицевой области». Він був засновником Української асоціації черепно-щелепно-лицевих хірургів, членом Міжнародної асоціації хірургів-стоматологів та щелепно-лицевих хірургів (IAOMFS).

Віталій Григорович був неперевершеним щелепно-лицевим хірургом, лікарем-стоматологом-хірургом вищої кваліфікаційної категорії. Протягом 58 років активної оперативної діяльності графік його роботи був незмінним: три операційні дні на тиждень у стаціонарі, в інші дні – амбулаторні операції. Він провів тисячі традиційних та унікальних оперативних втручань, серед яких операції з приводу черепно-лицевого роз'єднання за травматичних ушкоджень щелепно-лицевої області, реконструкції орбіти, нижньої щелепи тощо, виконані у клініці та на виїздах за санавіацією; об'ємні операції розтину флегмон з локалізацією у щелепно-лицевій області та шиї, у тому числі таких, що поширюються до основи черепа і у середостіння; онкологічні операції з резекціями щелеп, видаленням м'яких тканин лица та шиї, кількох структурних утворень щелепно-лицевої області одночасно; шийні диссекції з включенням лімфатичних вузлів верхнього середостіння; відновлювальні операції з приводу усунення дефектів м'яких тканин лица та шиї, нижньої щелепи, носа, вух після онкологічних операцій з використанням філатівського стебла, ауторебра, гребеня клубової кістки, ауто- та консервованих хряща та кістки тощо.

З 1966 року до 2014 року професор В. Г. Центіло проводив лікувальну роботу у щелепно-лицевих та хірургічних відділеннях Донецького науково-дослідного інституту травматології та ортопедії, Центральної міської клінічної лікарні №1 міста Донецька та Рудничної лікарні міста Макіївки, при цьому виконував не менше 220-230 операцій за рік. З лютого 2015 року він оперував у ЛОР-відділенні міської клінічної лікарні №3 та в онкодиспансері міста Краматорська. У закладах, в яких працював Віталій Григорович, він навчав лікарів розробленим методом операцій.

Віталій Григорович Центіло активно впроваджував в освітній процес сучасні наукові та педагогічні технології, на найвищому методичному рівні з яскравими прикладами з власного клінічного досвіду викладав хірургічну стоматологію, його стаж викладання складав 57 років. Віталій Григорович протягом багатьох років працював експертом Центру тестування МОЗ України, неодноразово очолював екзаменаційні комісії на випускних іспитах студентів стоматологічного факультету, був гарантом освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої

освіти за спеціальністю 221 Стоматологія у Донецькому національному медичному університеті.

У 2008 році професор В. Г. Центіло був нагороджений грамотою Міністерства освіти і науки України. У 2016 році Указом Президента України йому було присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України». На знак визнання заслуг Віталія Григоровича йому, як видатному діячеві вітчизняної галузі охорони здоров'я, Указом Президента України у 2022 році було призначено довічну державну стипендію.

Хірургічну школу професора Віталія Григоровича Центіла пройшли десятки лікарів-стоматологів-хірургів на післядипломному рівні освіти, він був уособленням високого професіоналізму та ерудиції, його авторитет був беззаперечним. З глибокою повагою ставилися до Віталія Григоровича тисячі випускників стоматологічного факультету Донецького національного медичного університету та лікарів закладів охорони здоров'я Донецької області. За блискучий хірургічний талант, енциклопедичні знання, колосальний досвід, надзвичайну людяність та

доброту його шанували десятки тисяч хворих, яким він врятував життя, до нього за консультацією та лікуванням, іноді з останньою надією, зверталися пацієнти з різних регіонів нашої країни та з інших країн світу.

Колектив викладачів Донецького національного медичного університету, стоматологічного факультету, кафедри стоматології №1 та уся студентська спільнота глибоко сумують з приводу незворотної втрати і висловлюють щирі співчуття рідним та близьким покійного. Ми пишаємося тим, що мали честь працювати з видатним хірургом, талановитим педагогом, глибоким і вдумливим науковцем, добрим і мудрим наставником, надзвичайно чуйною та доброзичливою людиною з щедрою і широкою душею, взірцем духовності, шляхетності та інтелігентності в істинному їх розумінні. Віталій Григорович завжди залишиться для нас неповторним життєвим прикладом, справжнім корифеєм медицини, світла пам'ять про нього житиме вічно в наших серцях.